

KVÄKAR - tidskrift

Nr 2 2006
Årgång 58

*Jag vill ej vilja
Och ej icke vilja
Men viljas vill jag
Av mitt väsens Gud*

Emilia Fogelklou, 1956

Credo s. 4

Symptom på inre frid s. 21

Om att skriva inspirerad av Anden s. 22

Junior Yearly Meeting s. 24

I detta nummer

<i>Credo</i>	4
<i>Symptom på Inre Frid</i>	19
<i>Om att stå i kontakt med och skriva inspirerad av anden</i>	20
<i>Kväkarna & rättigheten till utsäde</i>	22
<i>Junior Yearly Meeting</i>	24
<i>Bokrecensioner:</i>	26
David Niyonzima: Unlocking Horns	26
Karen Armstrong: Spiraltrappan	27
Karen Armstrong: Myternas historia	28

Innehållet i artiklar i detta nummer redogör vi kortfattat för och kommenterar i redaktionsrutan på nästa sida.

**kväkar -
tidskrift**

*Tidigare Nordisk Kväkartidskrift årg. 1-25, ISSN 0245-06005
Pg 35 84 99-2, Box 9166, 102 72 STOCKHOLM, fax 08-668 68 16
Utgiven av Vännernas Samfund i Sverige.*

Författarna svarar ensamma för de åsikter som framförs i artiklarna

*Prenumerera för 2006 genom att sätta in 140 kr på pg 35 84 99-2, för Norden 165 kr och utanför Norden 190 kr. Lösnummerpris 40 kr.
Adressändringar och förfrågningar om prenumeration sänds till kassör Tofte Frykman, Frihamra 5704 B 762 92 RIMBO.*

Manusstopp den 15:e februari, maj, augusti och 1:a oktober.

Redaktion: Tofte Frykman, redaktör, adress ovan, tel: 0175-604 25, e-brev: kt@kvakare.se.

Ingmar Hollsing (bitr. redaktör och ansv. utgivare), Vängavvägen 26, 513 32 FRISTAD, 033-12 27 72 e-brev: ihollsing@home.se

Redaktionskommitté: Redaktionen samt Kait Bessing, Lars Longueville, Ulla Lovén.

Kära Läsare.

Många Vänner har frågat sig: «Vilken nytta har Samfundet av att bidra till Julias studier vid Earlham School of Religion i USA?» Många har sett den praktiska nyttan av hennes arbete med retreatar, studiecirklar, stöd-samtal, administration m.m. och hennes många nya kunskaper. Men man har varit nyfiken på mera. Vad får man lära sig där?

Till detta nummer har Julia och jag bearbetat och översatt en studie-uppgift som hon genomfört, nämligen att skriva om sin trosuppfattning som kväkare utifrån sina studier. Som hon själv säger i artkeln: «Den är mycket personlig, men inte privat»! Därmed menar hon att vi alla har vår uppfattning om vad vi tror och inte tror, det är grunden vi lever på, antingen den är medveten och uttalad, eller (ännu kanske) outtalad. För mig är Julias artikel inte ett försök att framhäva sig själv, utan snarare en ärlig och prövande beskrivning av sitt arbete med att finna sig själv och sin plats i livet och religionen. För henne, liksom för vem som helst, blev det en väldigt genomgripande uppgift hon tog på sig. Den blev givande, spännande, upplysande och i högsta grad fördjupande – något som klart framgår! Vi publicerar den som inspiration i vars och ens eget försök till att formulera en hållbar livsinställning.

Som av en händelse uppenbarade sig under redigeringen en artikel i The Friend av Sue Glover Frykman om hennes erfarenheter av att «skriva under andens ledning» (Writing the Spirit). Sue deltog i våras i en retreat över en weekend i England som handlade om hur kväkare kan använda den nya teknik som kallas reflektivt skrivande, för att skriva om det som upplevs som djupast och närmast. Hur kommer man i kontakt med sin egen inre kreativitet, och hur övar man sig i att låta den få flöda fram över ett tomt pappersark? Visst passar en sådan övning efter att man läst KT 2-06!

Mia Hollsing har varit på Unga Vänners årsmöte i England och berättar om hur givande den var. Skönt också att veta att man varken behöver vara född eller uppvuxen i kväkarfamilj, för att vara välkommen. Vidare har vi en artikel från Quaker Hilfe om rätten till utsäde, apropå Kväkarhjälpens engagemang i Bangladesh och Burundi.

På din adressetikett på baksidan av tidningen står det (Bet 2006: Ja.) när du har betalat din prenumeration för 2006. Gör det inte så, är detta kanske ditt sista nummer för i år om du inte betalar snarast (gäller dock ej vissa institutioner, som Samfundet ”betalar” för).

En underbar sommar tillönskas alla läsare av Tofte med redaktion!

Credo

Julia Ryberg delar med sig i bearbetad form av en studieuppgift vid kväkarnas Earlham School of Religion ursprungligen från 2 september 2005.

Översättning av Tofte Frykman.

Som en kursuppgift vid kväkarnas Earlham School of Religion i augusti 2005 ingick att skriva en egen trosbekännelse. Jag trodde mig inte om att kunna skriva något, men efter några anvisningar kom dock inspirationen. Övningen innebar att skriva sin andliga självbiografi och sedan något om vårt sammanhang: Hur blev jag den jag är idag?

En teknisk uppgift var att redogöra för min teologiska metod i förhållande till kurslitteraturen. Denna del har utelämnats här.

Avslutningsvis skulle vi förhålla oss till någon av de traditionella kristna doktrinerna. Jag valde att utgå från den apostoliska trosbekännelsen. Min förhoppning är att läsaren inspireras att göra sin egen övning, antingen i meditation, samtal eller skrift. Det som följer är mycket personligt men inte privat. Min berättelse – och din – ingår i Guds pågående skapelsearbete.

Min Guds-historia (teografi)

På dagen den 1 augusti för tio år sedan hade jag mitt livs mest av-

görande andliga erfarenhet. Sedan dess firar jag den dagen som en sorts andlig födelsedag. Naturligtvis hade Gud verkat i mig innan dess. Under åtminstone 15 år dessförinnan kommer jag ihåg påstötningar, mer eller mindre kraftiga, som puffade mig i en Gudsriktning. Kanske hade jag ändå den första erfarenheten som jag kunde kalla andlig (men knappast religiös) mycket tidigare – kort efter att mitt första barn fötts när jag var 22 år. Jag kommer ihåg hur jag blev överväldigad av en känsla av gemenskap med alla mödrar jorden runt och genom alla tider, bakåt och framåt. Min särskilda och unika erfarenhet blev en del av ett oändligt hav av gemensam erfarenhet.

Ett tydligt svar på bön 1981, som jag kallar den första av ett antal omvändelser, ledde mig in i ett hetsläsande för att få förklaring till vad eller vem det var som jag hörde tala i mitt hjärta. Teresa av Avila, författaren till *Icke-vetandets moln* (*The Cloud of Unknowing*), Broder Lawrence, Thomas Kelly – jag kände ett släktskap med dem alla.

Vid den tiden rådgjorde jag med en erfaren katolsk författare och mystiker. Hon kände igen min erfarenhet som en ”klassisk omvändelse” och det var hon som gav mig råd om lämplig litteratur. Hon sponsrade mitt deltagande i en klosterretreat under en särskilt kritisk period i mitt sökande. Jag var vid den tiden mor till tre småbarn och kämpade med att begripa varför detta utmanande andliga uppvaknande kom vid ett så till synes olämpligt tillfälle i mitt liv.

Vi fick besök av det kända amerikanska kväkarparet Douglas och Dorothy Steere vid den här tiden och jag sökte hungrigt hans råd och bekräftelse. Han hade ju ändå tidigare varit min fars mentor på kväkarcolleget Haverford! Av någon orsak fick Douglas och jag aldrig någon kontakt – det verkade som om han inte hörde mig – men Dorothy samtalade insiktsfullt om min situation över diskbaljan. Hon föreslog att jag skulle hejda min hunger efter läsning och andligt sökande tills barnen blev äldre – det skulle finnas tid i framtiden för detta, försäkrade hon mig, och nu behövde barnen sin mor helt och fullt.

Under åren mellan 1981 och 1995 slog jag Guds-knappen på och av allteftersom, ibland vände jag ansiktet mot Ljuset och därefter ryggen. ”Ja” och ”Nej” kom och gick i mitt hjärta. Hade jag någon tro?

Var jag kristen? Vad slags kväkare var jag? En äldre kvinna i mitt kväkarmöte kände 1986 att hon skulle skicka mig på en två-veckors ekumenisk Ashram i västra Sverige. Jag hade verkligen ingen aning om vad som väntade mig. Evenemanget startade dagen efter min älskade svärfars begravning – han hade varit väldigt entusiastisk över att jag skulle delta så han hade gett mig min första bibel, i underbart skinnband, med förgyllda sidor och inklustrade citat som hade väglett honom genom hans liv. Kanske kände han av att hjärtattacken skulle avsluta hans liv innan jag reste till mitt ashram-äventyr.

Det blev ett äventyr. Jag var yngste deltagaren och ende kväkaren bland 20 karismatiska, evangeliska kristna från olika samfund. Det var min första erfarenhet av bibelstudium, lovsånger, uppsträckta händer och handpåläggning. Hur kunde jag vara ärlig i förhållande till min kväkartradition, i min respekt och i mitt intresse för dessa människor och deras uttryck för sin tro, och mot de andliga ingivelser som jag då fick? Jag kände mig trygg nog för att delta i glädjen och lovprisandet, samtidigt som jag kunde vara ärlig mot kväkarnas enkelhet i att uttrycka sig. För första gången i livet blev jag ledd i bibelstudier.

När vi redan fost-
rade tre tonåringar
1992, beslöt min
make och jag att vi
ville ta emot vårt fjärde barn. Att
bli föräldrar till Hannes samman-
föll med och stimulerade nog en
period av intensivt andligt väx-
ande. När jag höll honom alldeles
våt och nyfödd, reflekterade jag
över att jag inte bara fött fram li-
vet utan också döden – och allt le-
vande liv däremellan. En äldre Vän
gav mig följande ord vid Hannes
födelse: «Håll kvar honom i para-
diset så länge du kan.» Det gjorde
jag och jag blev medveten om att
hans förhållande till Gud skulle
spegla mitt sätt att vara en mor för
honom. Jag upptäckte att jag kon-
centrerade mig på den lilla grab-
bens framväxande ande och jag
blev också medveten om de lektioner
han lärde mig – djup vördnad,
tillit och livslust.

Året 1995 hade jag fullt upp med
familj och fosterbarn, kväkararbete
och lekmanansvar i den lokala
kyrkans församling. Gud stötte på
mig igen. Den dagen, den 1:a au-
gusti, upplevde jag Gud som ett
Ljus som rent fysiskt fyllde mig och
som strömmade genom kroppen
från topp till tå på ett sätt som jag
bara kan beskriva som en pånytt-
födelse, och att Gud även föddes
inom mig. Upplevelsen saknade sin-
nesrörelse, bild eller ord. Den pro-
grammerade bara om mig, tog bort

«Håll kvar honom i pa-
radiset så länge du kan.»

alla tvivel på Guds
verklighet, och
förde mig avgjort
in på en ny väg där

denna erfarenhet är de glasögon
genom vilka min resa sedan dess
har filtrerats.

Min grundläggande upplevelse
1995 fick, dem ovetande, stor inver-
kan på livet i den lokala kyrkoför-
samlingen under följande år. Jag
var inblandad i ledningen av en
församling som plågades av en kon-
flikt kring en kontroversiell, hög-
kyrklig kyrkoherde. Vid tidpunkten
då Gud så avgörande bröt in i mitt
liv hade jag blivit vald till ordfö-
rande i församlingsrådet med klart
mandat att genomföra föränd-
ringar. När ansträngningarna till
förlikning med kyrkoherden inte
lyckades, började jag arbeta för att
få honom befriad från sitt uppdrag.
Det arbetet förde med sig kontak-
ter med biskop och ärkebiskop och
det har blivit den hittills mest
stressfyllda och utmanande perio-
den i mitt liv. Min grundupplevelse
gav såväl kraft i arbetet som prö-
vades av det. Att «tala sanning till
makten» (liksom till kritiker och i
media) blev vardagsmat, men också
självrannsakan och bön om vägled-
ning. Jag behövde vägledning för
att leda mina stödande medarbe-
tare på ett sätt som var Ljus-inspi-
rerat och för att veta hur jag skulle
hantera dem som jag var i konflikt
med.

Jag upplevde en påskmessa i djup konflikt över om jag skulle kunna ta emot nattvarden från en präst som varken respekterade mig, mitt kön, mitt kväkararv eller mitt politiska uppdrag. När inbjudan *Kom, ät, allt är berett* allt mer obehagligt närmade sig sade jag frågande till Jesus *Vad skulle du göra?* Svaret kom med sådan omedelbar skärpa att jag knappt kommer ihåg att jag reste mig och gick uppför kyrkogången. Kristus erbjöd mig nattvarden där jag knäböjde med andra som, trots våra världsliga konflikter, var mina bröder och systrar.

Under tio år har den bildlösa, känslösbefriade, ordlösa grundläggande erfarenheten sökt sin form och sitt namn för att bli del av den gemenskap som kallas kyrka. Det abstrakta och överväldigande har försökt bli konkret och verkligt i vardagen. Gud uppenbarade sin existens för mig den dagen, och efter det började Jesus Kristus fråga mig vem jag trodde han var. Där står jag idag och lär mig hur jag ska svara. När jag tvingas ge besked, så kallar jag mig idag en kristen universalistisk kväkare.

Författarskap som Dag Hammarskjöld, Rainer Maria Rilke, den persiske mystikern Hafez och Thomas Kelly ger mig mycket idag. Dessa människor klär sina erfarenheter och sin längtan efter Gud i passionerade bilder, antingen de

talar i svenskans dämpade tonläge eller i översättning från vild och sensuell persiska. De skriver ogenerat om Gud som förförare och friare. Den svenska Vännen Emilia Fogelklou vittnar om tro som vill nå till insikt; en ung kvinna, som överväldigad av Gud blir den första kvinnan som studerar teologi i Sverige för att förstå och dela med sig av sin erfarenhet. Kväkaren Lucretia Mott visar för mig hur traditionellt kvinnliga roller som hushållsarbete, moderskap och far/mormoderlighet kan vävas samman i ett kväkarengagemang som är radikalt såväl andligt, politiskt som socialt.

Vilka viktiga bilder hittar man när man vaskar fram en teologi ur min livshistoria? Gud är renande eld som bränner bort agnarna. Gud är trädgårdsmästaren, som odlar mitt liv och som involverar mig i den skapande processen. Gud är krukmakaren som hela tiden knådar och gör om mig. Jag är ett öppet kärl som Gud fyller och kan använda enligt Sin önskan. Jag vill vara ett välstämt instrument som Gud kan spela på. Jag är musiker, en viktig bild för mig: kunskap, disciplin och ihärdighet gör att jag kan kanalisera Inspiration. En äkta improvisation kan bara växa ur ett disciplinerat sammanhang. Jag försöker tolka begreppet fulländning som *helhet* enligt Guds mening med mitt liv, snarare än *prestation* en-

ligt mina egna och världens förväntningar på mig.

Under de senaste tio åren har min inriktning gradvis skiftat från att «ha erfarenheter av Gud» till andligt och världsligt tjänande. Gudsupplevelser – vare sig de kommer i form av stilla knuffar eller brinnande buskar – är viktiga för mig när de kanaliseras i form av tjänande. Sådant tjänande inkluderar en god portion omsorg om sig själv och själviakttagelse. Gud kan inte spela på mig om mitt instrument inte är välstämt. Därför spelar gemenskapen en central roll. Jag lever i många gemenskaper som överlappar – familjen, vänner, Vänner, min lokala omgivning, medborgarskap och gemenskapen med världen. Jag vill inför varje uppgift fråga mig själv: Vilket samband har detta med min Gudsrelation? Är jag trofast?

Mitt sammanhang

Jag är en älskad dotter, svär dotter, syster, hustru, mor, far- och mormor samt vän. Livets cykliska perioder är mig väl bekanta, liksom graviditet, födande, amning och uppfostran. Att få bli lidelsefullt upplöjd av Gud, harvad och befruktad, och få min frukt skördad (Guds frukt!), är min verklighet. Dessa bilder berikar mitt andliga liv. Till skillnad från hur många andra kvinnor har det,

har jag inte upplevt diskriminering på grund av mitt kön.

Jag har haft ett rikt och privilegierat liv (i andra hänseenden än ekonomiskt) som har visat mig skiftande sidor – från ett skyddat sammanhang som barn till lärare på en kväkarinternatskola till slummen i Chicago som enda vita barn i klassen; från en Maya-indianby i Guatemala till akademiska cirklar. Jag har formats av min fars äventyrliga läggning och liv som antropolog. Min mors kärlek till litteratur och musik, hennes trofasta omsorg och fokus på betydelsen av familjetraditioner ger fortfarande en förankring i mitt liv. Jag har fått en god utbildning, grundskola, mors undervisning i Guatemala, kväkarinternatskola och collegeutbildning inom humaniora och nu högre kväkarseminarium. Utbildning och lärande har varit viktiga och positiva erfarenheter.

Jag är ett löv på kväkarträdet med irländska, engelska och norska rötter i vår familj, som går tillbaka till tidigt 1700-tal. Ett kväkarmöte är något beständigt i mitt liv. Jag är född i mina morföräldrars Conservative kväkartradition och har till största delen varit engagerad i vidsynta icke-programmerade möten. Min farfar var en kväkarpastor som blev radikalpacifist. Jag har kommit i kontakt med ett stort urval av nyanser på vår kväkarpalett. Att tjäna kväkarrörelsen i

kommittéarbete och i ledande roller vid kväkarnas utbildningsinstitutioner har utgjort viktiga inslag i vår familj. Religion diskuterades sällan uttryckligen, men kväkarnas uppfattning om «det av Gud i var och en» har varit en väsentlig del i familjens förhållande till människor med olika bakgrund, omständigheter, hudfärg och religion. Svenska Vänner bad mig att hålla tal vid sitt Årsmöte när jag bara var ung 20-åring. Jag hade då inte reflekterat mycket över existentiella frågor. Jag kommer nu bara ihåg talets titel: *Om att bli den jag är*. Jag måste ha haft en gryende insikt om det djupa kväkararv som jag skulle komma att växa in i. Nu, 30 år senare, kan jag se detta som ett tema för ett helt liv.

Mitt vuxna liv har tillbringats i Sverige. Jag är tvåspråkig och har två kulturer, en dualism som har gjort ett djupt intryck på vem jag är, vad jag säger och vad jag skriver. Jag är också – formellt – medlem i Svenska kyrkan och har haft ledande uppdrag där. Återigen syns här en dualism i djupet av min identitet; som medlem i ett litet, marginellt, icke-konfessionellt kyrkosamfund – knappast ens känt här i Sverige – och ett huvudsakligen nominellt medlemskap med ingående erfarenhet av Svenska kyrkans inre arbetssätt. Jag är både/och samtidigt som varken/eller på många sätt.

Jag har utbildat mig och arbetat som språklärare i 20 år, ofta med marginaliserade människor. Min make och jag har berett en fristad för många flyktingar och erbjudit ett fosterhem åt olika människor. Jag har arbetat för svenska kväkare i nästan femton år med uppgifter inom undervisning, administration, uppsökande verksamhet, att främja arbete i små grupper och som retreatledare. Mitt liv har avgjort varit inriktat på människor. Jag har haft omsorg om många. Under senare år, speciellt med de insikter jag har fått från Earlham School of Religion, har jag lärt känna igen mitt eget behov av ensamhet, att se till mina egna behov, att sätta gränser och att vända mig inåt.

År 1997 blev det viktigt att studera och jag gick igenom en kurs i själavård på Lukasstiftelsen. Jag var ende kväkare bland 30 präster och kyrkoanställda. Vi skrev våra slutuppsatser med utgångspunkt i våra väldefinierade arbetsbeskrivningar. Jag saknade en sådan och kände mig därför som en udda person i gruppen. Min uppsats, *På väg mot en själavårdande livshållning*, behandlade själavårdsfrågor i vardagssituationer med familj och vänner, själavård ur ett lekmanperspektiv, kväkararbete osv. Det var den enda uppsatsen som utsågs till att bli publicerad i kursens tidning Salubladet. Detta faktum,

samt vad jag lärde mig på kursen, fick två följder. För det första förstod jag att jag kanske hade något att berätta. För det andra visste jag att jag ville läsa vidare.

ESR:s program för distansstudier dök upp i precis rätt tid, och dess seminarier rustar mig i att bli vad jag närmast skulle vilja kalla en *själens pedagog*. Jag odlar min förståelse till en *tjänande ledarskapsroll* bland Vänner i Sverige och Europa – vilket är det sammanhang jag hoppas få verka i. Jag stödjer sökare, med eller utan kyrklig erfarenhet, och jag kan se mitt arbetsområde som att inkludera såväl familj som vänner. På det sättet ”verkar jag teologiskt” i samfund/kyrka, akademiskt och i samhället.

Gud

Jag tror på Gud Fader
allsmäktig,
skapare av himmel och jord...

Jag tror inte på Gud. Jag har erfarenhet av något som jag kallar Gud. Jag har upplevt Gud, som kraft och närvaro, som har en relation med mig utifrån och inifrån. Det har blivit en betingad reflex att kalla Gud «far» och «Herre» och att i bön be att Gud ska komma till mig, till oss, genom bön och andakt: Gud kommer om och när Gud vill, och om vi ber tillräckligt starkt, så har vi större chans

att bli bönhörda. Jag har arbetat på att bli medveten om denna inpräntade teologi och att på ett mera genomtänkt sätt uttrycka min egen teologi. Jag har numera frihet att vända mig till Gud med många namn som Fader, Eld, Moder, Vatten – och varför inte danspartner? Gud är inte en «han» eller «hon» utan jag leker med att tänka mig Gud som en aktivitet. Det är befriande.

Jag håller på att befria mig från kulturbelastade, inpräntade doktriner om Gud. Jag ser det som en del av mitt bidrag att hjälpa andra att befria sig själva från sådana doktriners band. Teologen och författaren Marjorie Suchocki skriver att «det finns ett nära samband mellan doktrinen om Gud, tolkningen av ondska och samhällets struktur.» Hennes tankar gjorde mig ännu mer övertygad om nödvändigheten av denna frigörelseprocess. Vad vi tror om Gud påverkar på ett avgörande sätt vad vi tror om oss själva och samhället. Nyligen sökte en kvinna upp mig, utom sig över att hon inte kunde få kontakt genom utslitna, traditionella bilder av Gud, trots sin desperata längtan efter en relation med Gud. Jag bad henne att hitta ett nytt namn på det Gudomliga. Efter några ögonblicks tystnad sade hon «den största Kärleken» och brast ut i tårar av lättnad och befrielse. Vi använde de orden i vårt fortsatta

samtal. Vad vi tror om Gud har stor betydelse för personer som denna kvinna, men det är också avgörande för strukturer och språk i vårt samhälle.

Gud är en allsmäktig kraft. Den kraften är konstanten i mitt liv, alltid närvarande för mig att stiga in i, och hela tiden sysselsatt med att skapa om mig efter Guds tanke. Gud är skaparen och upprätthållaren, närvarande i naturens kaos som harmoni, inklusive mänskligt liv. Gud är avlägset närvarande i galaxernas rörelser och Gud är innerligt närvarande i det ofödda barnets rörelser. Transcendens och immanens: i båda finns Gud. Gud är inte en dömande avlägsen förälder som jag vänder mig till med mitt gnäll, som blidkas med goda gärningar och som jag ber om favörer av. Gud är en verklighet som jag alltid är närvarande i och som jag alltid medvetet kan stiga in i. Gud är känd som någon som överraskar en bakifrån. Gud är en utmanande, förädlade och försonande kraft. Gud är närvarande i mitt innersta, i mina medmänniskor, i gemenskapen, i konst, litteratur, musik, vetenskap och dans.

Gud har skapat och är närvarande i naturens ordning. Skapelsen påverkas samtidigt av mänsklig aktivitet, och vi har förmåga att välja hur vi handlar. Jag syndar, när jag vägrar att inse mina rätta gränser i skapelsen. Har Gamla

Testamentets människocentrerade skapelseberättelse lett till oåterkalleliga skador på planeten? Hela skapelsen förtjänar kanske en ny berättelse, där människan intar sin rätta plats i förhållande till alla andra varelser. Jag bor på en naturskön plats i relativ harmoni med naturen. Då är det lätt att förlora kontakt med dessa frågor.

Jag lever i en Gudsrelation. Jag vill se mig själv som «Herrens tjänarinna», och därmed underkastar jag mig gladeligt förtryckande och gammaldags bilder om kön och status. Jag känner att mina händer, mitt huvud, min röst och mitt hjärta är instrument för att förverkliga Guds tankar. Sådana bilder pekar emellertid på en stum och inaktiv Gud, så därför bearbetar jag för närvarande en annan tolkning som på ett bättre sätt uttrycker min erfarenhet. Hur många gånger har jag inte hört att vi tror på en *levande Gud*? Rufus Jones skriver om en «inneboende relation med Gud som levande Ande och människans väsentligen andliga natur». Kristna talar om en *levande* tro, en *levande* bibel, det *levande* ordet. Att vara levande betyder att kunna förändras, kunna påverka, ta ansvar. En levande Gud måste också ha dessa kännetecken. Med andra ord, hur jag tilltalar, bemöter och arbetar för Gud inverkar på Gud.

Tills för några år sedan begränsade jag «inverka på» till att Gud var glad och nöjd med mig (kanske också tvärtom, även om en dömande och arg Gud aldrig varit en del i min erfarenhet). Emellertid har jag på senare tid fångats av möjligheten att Gud faktiskt förändras genom vårt mänskliga val, handling och bön. Bilden att Gud hungrar efter mig, av att jag bjuder Gud på mitt liv är spännande. Samtidigt som jag säger det, är jag också tveksam till att tillskriva Gud alltför mänskliga drag som kan begränsa Gud. Jag fick nyligen frågan om Guds svartsjuka (1 Kor. 10:22) och jag måste då erkänna att jag aldrig tänkt på att Gud kunde vara svartsjuk, trots att jag beredvilligt ger Gud karaktärsdrag som ömhet, kärlek, lidande och besvikelse.

Allt jag skrivit om hittills modifieras dock av mitt ödmjuka erkännande att mitt liv, min identitet och integritet knappast har utmanats eller hotats. Jag läser och hör med bävan om människor som har funnit Gud, haft ett förhållande till Gud, klängt sig fast vid Gud och blivit helade, räddade och tröstade av Gud i de mest ofattbara situationer. Jag har kämpat med detta: vad är min tro «värd» i jämförelse med dessa levnadsöden? Jag har hittills besparats våld, krig, fattigdom, diskriminering och orättvisor, kroppslig och emotionell sjukdom

liksom tragisk förlust av älskade. Berättelser av Etty Hillesum, Viktor Frankl, Mordecai Vanunu, George Fox, Rigoberta Menchu, Nelson Mandela – liksom berättelser av personliga vänner som genomlidit stora förluster och utmaningar – visar mig att det är möjligt att tala om Gud efter händelser som Auschwitz och 11:e september. Det gör vi! Och Andens frukter skördas fortsatt bland spillror. Man kan kanske säga att min tro, mitt Credo, är en ställföreträdande tro i detta sammanhang. Av egen erfarenhet vet jag i alla fall att till synes hopplösa situationer kan öppna upp till något välsignelsebringande. Jag undrar om det är lättare för offret att öppna sig för Gud än det är för förövaren? Öppnar lidandet oss på ett särskilt sätt för trons erfarenhet?

Liksom kväkarna i historien, är jag optimist om den mänskliga naturen. Rufus Jones skriver om skillnaden mellan puritaner och kväkare när det gäller uppfattningen om människans natur. Människor är förlorade, men inte skeppsbrutna enligt puritanernas sätt att se. Vi är snarare kvaddade som en knopp som genomlidit vinterns stormar och som snart kommer att slå ut i nytt liv. Jones skriver att frälsning inte är beroende av teologi utan snarare på en önskan att bli räddad, föresats att bli räddad och bekräftelse på Guds nåd. Jag tror

att vi alla gemensamt är räddade, var och en, men att vi samtidigt deltar i vår egen frälsning. Jag tror inte på uppdelningen i en himmel (där uppe) och en jord (här nere), inte heller på himmelriket som platsen där Gud finns, varifrån Gud uppenbarar sig på vår lidande jord. Snarare uppfattar jag "himlen" som den fulländade tanken på Gud, *Guds rike*. För oss som individer och grupp är denna tanke närvarande här och nu, och den bryter sig in i oss som *kairos*-upplevelser, när vi minst anar det. Det är *nu* men ändå inte *ännu*. Därför uppfattar jag frälsning och evig liv som att det handlar om att bli *medveten om* och *vilja* att *leva med* den paradoxen. Det handlar om vilja att kämpa på, hoppfullt, i *kronos*-tid i hopp om att «evigheten uppenbaras mitt ibland oss» (R. Jones) – Gud i *kairos-tiden*.

Min optimism och glädje har nog genomsytrat allt jag skrivit hittills. Men jag är också medveten om att det är lätt att låta självbelåten – allt är bra mellan mig och Gud – *basta!* Men jag anar en inre rastlöshet: vilken slags uppgift kommer jag att bli kallad att utföra?

Min far är allvarligt bekymrad över hur människor med hopp och tro ska kunna handskas med vad han bedömer som drastiska samhälls- och miljöförändringar, som kommer att påverka livskvaliteten för kommande generationer. Han

menar att jag bör vidareutveckla retreatar där människor får lära sig, bli medvetna, uppmärksamma, sörja, bedja och hoppas tillsammans. Min mor följer troget med nyheter och kommentarer kring amerikanska frågor. Hur kan jag stödja henne när hon känner sig alltmer hjälplös och utan hopp? Jag inser hur det som Walter Wink kallar «myten om det försonande våldet» genomsytrar det samhälle där Hannes närmar sig sina tonår, och till vilket mina barnbarn nu föds. Kan jag bära vittnesbörd om en annan väg, Guds väg, i mina relationer med dem?

Jesus Kristus

... och på Jesus Kristus, hans
 enfödde son vår Herre;
 avlad av den helige Ande,
 född av jungfru Maria,
 pinad under Pontius Pilatus,
 ^korsfäst, död och begravnen,
 nederstigen till dödsriket,
 på tredje dagen uppstigen från de
 döda,
 uppstigen till himmelen,
 sittande på allsmäktig Gud
 Faders högra sida,
 därifrån igenkommande till att
 döma levande och döda.

Jag trodde att den grundläggande upplevelsen 1995 var Guds slutord, men Jesus Kristus har under ett antal år nu frågat mig, från ikoner och genom bi-

beln: *Vem anser du att jag är? Vi ... jag är en universalistisk kristen kväkare. «Det är omöjligt» blev svaret*

har ett förhållande, även om det är rörigt. Det är förhållanden ofta. Jag kämpar med uppfattningen att Jesus är Guds «ende son», eftersom jag också fått lära mig att vi alla är skapade till Guds avbild – vi är alla söner och döttrar. Jesus var helt och hållet Sonen. Kan jag någonsin bli Dottern, helt och fullt? Jag har fått lära mig att jag ska vara perfekt/fullkomlig som Gud är perfekt/fullkomlig. Jesus visar mig på en väg – är det den enda vägen? Det kämpar jag också med. Tills vidare säger jag att han är vägen för mig – vilket är utmaning nog för detta livet.

Jag har samarbetat både med människor i andra religiösa gemenskaper och de som inte kallar sig religiösa. Att se deras kärleksfulla och trofasta liv övertygar mig om att Guds nåd omfattar alla. Jag tror inte att kristendomen är den enda vägen, men jag tror att Kristus är närvarande i allt. Låter det logiskt? Jag vet inte, men så tror jag. En Vän frågade mig var jag «står» på den universalistiska/kristna skalan. Jag svarade att jag är en universalistisk kristen kväkare. «Det är omöjligt» blev svaret, «man kan inte samtidigt vara svart och vit». Hade hon rätt? Är jag bara en urvattnad grå nyans?

Gud är min Herre som jag tjänar och tillber. Jag hoppas att mitt förhållande

till Jesus är mera av en systerlig efterföljare, och att vi kan tala om *vår* Gud, *vår* Herre. Jesus var ändå speciell och att stå honom nära skulle hjälpa mig att förstå hur Gud vill att jag skall leva. Han är Gud förkroppsligad, men är han den ende personifikationen? Det är en utmaning att erkänna att jag också är förkroppsligad, skapad till Guds avbild, och att alla andra också är det.

Jag fäster mig inte så mycket vid sanningskraven när det gäller Jesus gudomliga ursprung. Det räcker för mig att han är född av en kvinna och under historiskt otrygga omständigheter, något som många människor i världen delar. Hans prövningar, lidande och död griper mig. De är – åter igen – något som många människor i världen delar.

I den apostoliska trosbekännelsen nämns inget om Jesus treåriga predikogärning, vilken upp- tar mig mycket mer än hans födelse och död. Jesus som förebild och hans lära räcker till för ett helt liv av lärande och efterföljelse – och de har kraft nog att frälsa världen. Berättelserna om Jesu liv och lära visar på ett exempel som, om det följdes, skulle förverkliga Guds tanke med världen. Här finns emel-

lertid en störande fråga: är jag en beundrare eller lärjunge till Jesus? Det är lätt att vara en beundrare på avstånd. Att vara en lärjunge förutsätter närhet och en relation. Om Jesus är som Gud, så är Jesus också någon man relaterar till. Vad betyder det att stå i ett förhållande till honom, skild som jag är från honom i tid, genom kön och kultur?

Jag har gått i andlig vägledning under några år hos en präst. Jag har insett att han, under varje träff, lyckats relatera mina virrigheter till Jesus liv och lära. Under fältarbetet vid ESR uppmanades vi att varje vecka söka motsvarigheter i bibeln till händelser under vårt uppdrag. På det sättet har jag fått hjälp att hitta en relation till Jesus Kristus. Rufus Jones skriver att Vännerna alltid har strävat efter att lära känna den historiske Jesus, men det är den inre Kristus som de är mest berörda av. Jag har upptäckt en subtil arrogans, både hos mig själv och hos andra Vänner: vi talar om den inre Kristus men är inte villiga att ta till oss sammanhanget och det radikala budskapet i evangeliets berättelser – det sammanhang som gör den inre Kristus begriplig. I vår strävan att ta till oss det universella glömmer vi kanske att odla vårt eget sammanhang. Det här tror jag gör oss fattiga, både som individer och som gemenskap.

Lika lite som jag kan hitta en plats som kallas himlen kan jag hitta en plats som heter helvetet. Samtidigt finns det för många platser och situationer på jorden – och skrymslen i människans själ – som är helvetiska i sin trasighet, sitt förtryck och lidande. Var skulle Jesus kunna vara om inte mitt i mänsklighetens djupaste lidande? Han känner ju alla tillstånd. Jag kommer att tänka på John Woolmans nära-döden upplevelse, där han gjordes medveten om all världens lidande.

Enligt traditionell kristen doktrin är tron på uppståndelsen det som gör mig till kristen. Jag kämpar med detta. Jag kan inte tro på en kroppslig uppståndelse, men ändå kan jag känna igen närvaron av denne Kristus inom mig. Är min «erfarenhet» bara ett påhitt eller ett resultat av mitt kulturella och språkliga sammanhang? Skulle jag kalla denna erfarenhet något annat i ett annat sammanhang? Är min erfarenhet bara önsketänkande, som en önskan att *kunna* se mig själv som kristen och kväkare trogen de tidiga Vännernas erfarenhet? Jag har ett symboliskt förhållande till uppståndelsen – bilderna av död och nytt liv är starka – ändå finns det en erfarenhet i dem som jag också känner igen. Jag har del i det de berättar om. De ger mitt liv mening. Det är verkligt och min räddning, utan att

jag behöver kunna visa upp en färdig försoningsteologi. Jag har en relation till den jag kallar Kristus, utan att kunna förklara det logiskt hur den verkligheten hänger samman med en historiske Jesus.

Talet om Kristi himmelfärd och platsen på Guds högra sida förstår jag inte. Om Jesus Kristus har någon boning borde det vara mitt i mänskligt lidande och lycka, och särskilt levande i hjärtat hos de människor som har fått upp ögonen. Jag väntar mig inte någon Jesu andra återkomst. Som de tidiga Vännerna tror jag att den redan har hänt, händer, och kommer att hända i framtiden, och jag hoppas på den i hela dess rikedom. Detta är inte genrepet utan premiären. Guds närvaro i människans hjärta, Jesus Kristus ande och exempel närvarande i våra hjärtan som i bibeln, ger möjligheter att se Sanningen, och att bedöma vår enskilda och gemensamma karaktär och våra handlingar dag för dag.

Min uppfattning om och mitt förhållande till Jesus Kristus är i blickpunkten i mina andliga idisslanden nu för tiden. Jag balanserar mellan två ytterligheter.. Å ena sidan förhåller jag mig till Jesus Kristus som Gud och som Guds Son, människobliven och återuppväckt i mig och i skapelsen, och å andra sidan förhåller jag mig till honom som en litterär person som beskrivs på olika sätt och av olika skäl av den tidiga

kyrkan, många år efter sin fysiska existens. Jag tror – idag! – att båda är sanna. Jag tror att han har klätts i så många kostymer genom historien för att passa in i många skilda motiv och behov. Jag har känt en dragning till honom, tilltalat och blivit tilltalad av honom. Vem var han? Oberoende av svaret på den frågan så är vad jag läser i bibeln ett exempel som berör mig, som jag vill höra ihop med, vill följa – hur gör jag det som Julia?

«Stackars Jesus» skriver den svenska kväkaren Emilia Fogelklou, «om man bara ville dyrka honom lite mindre och höra på honom lite mer». Jag vill lyssna lite mer. Jag är nyfiken på hur Gud konkret uppenbarade sig i Jesus från Naset. Jag vill tröska mig genom lager av myter och vrångbilder för att hitta kärnan och den kristna traditionens skatt, den jag är född i. Jag vill hjälpa till för att Jesus Kristus skall återupprättas. Jag tror att jag har rätt att betrakta mig själv som kristen, utan att för den skull behöva skriva under på doktriner som andra har bestämt som villkor för att vara en kristen. Jag vill läsa bibeln kritiskt och ta emot den inspiration som erbjuds. Jag berörs av och står i förbindelse med den person som heter Jesus Kristus – för hans radikala, karismatiska och profetiska budskaps skull. Genom det vill jag kunna förstå bättre vad det betyder att vara i förbindelse

med mina medmänniskor och med Gud.

Jag tror att min röriga förståelse av Jesus Kristus delas av många andra kväkare. Min uppgift innebär att uppmuntra Vänner att bli mera bekanta med berättelserna i evangeliet, att tänka på vad det betyder att stå i ett förhållande till personen Jesus och att på nytt återvinna kristendomens innersta väsen. Det innefattar en god portion avsiktlig teologisk reflektion och återuppbyggnad av den kristna läran.

Som avslutning på avsnittet om Gud nämnde jag en stigande otålighet. Hur påverkar denna otålighet mitt förhållande till Jesus Kristus? Vad skulle han göra eller säga om det här och nu? Om jag skall vara en lärjunge snarare än en beundrare, vilket är då mitt ansvar och min roll? Jag kan inte dö på varenda kors, inte heller rädda världen. Vilken är min roll som lärjunge?

Avslutning

Jag tror ock på den helige Ande,
en helig allmänlig kyrka,
de heligas samfund,
syndernas förlåtelse,
de dödas uppståndelse,
och ett evigt liv.

Låt mig få avsluta med res-
ten av trosbekännelsen som
innehåller ett antal kristna

doktriner. Jag tror inte på den Helige Ande. Jag har *erfarenhet* av hur den Helige Ande kan röra sig i kväkarnas andakter och beslutsmöten, inom och mellan människorna på många olika sätt. Jag är inte anhängare av treenighetsläran, men jag upplever Guds olika aspekter. Jag upplever en bred gemenskap av själar som strävar efter att älska, oberoende av religiösa och konfessionella etiketter. Människor som har helgat sina liv åt Gud lever i gemenskap med varandra, här och nu liksom bortom tid och rum.

Även om min grundläggande upplevelse var mycket personlig har jag aldrig betraktat den som privat. Den hör till den heliga allomfattande kyrkan. En sådan upplevelse längtar efter sin form och att bli integrerad i en gemenskap – att bli förkroppsligad. Bibliska bilder av en kyrka av levande stenar i en andlig byggnad, stenar som delar av en gemenskap har blivit allt viktigare för mig. Jag tror att detta är kväkardomens innersta natur och Rufus Jones menar att rörelsen har drag av inkarnation eftersom vi förutser och upplever att Gud bryter in i historiens lopp.

Människor gör stora misstag. Ibland gör vi dem med avsikt. Vi är födda till en mänsklighet som gör misstag, och vi har ärvt vår benägenhet för detta. Gud uppmuntrar oss att vakna upp och bli medvetna

om både vår brustenhet och vår slumrande härlighet. Gud söker vinna oss tillbaka till paradiset, och lockar oss framåt mot paradiset. Min uppgift är att hålla mig vaken och att uppmuntra andra att vara vakna. Man kan också se den som att delta i min egen och andras pågående befrielseprocess från alla slag av självbedrägeri, doktrinära vrångbilder, rädsla och ångest. Gud är med oss i vår befrielseprocess.

Jag väntar mig inte att min kropp skall återuppstå, inte heller skulle jag önska mig ett evigt liv i kronologisk bemärkelse. Jag är lycklig över att få leva i evighet, i en *kairos*-betydelse av ett *evigt Nu*, som Thomas Kelly skriver om. Jag tror inte på himmel eller helvete efter döden. De finns redan här och nu i detta livet. Jag tror inte att det jag gör i detta livet påverkar min kommande tillvaro, och jag har inget behov av att spekulera över vad slags

existens som väntar. Jag är fortfarande förhoppningsfullt öppen för det mysteriet liksom för mysteriet av en möjlig tillvaro före denna.

Jag växte upp okunnig om bibeln, den kristna doktrinen och andra kristna samfund. Det religiösa bagage jag hade var en vag misstänksamhet mot kristen lära. Mitt religiösa uppvaknande förde mig in i den kristna traditionen, i vilken jag är stöpt historiskt och kulturellt, och i vilken jag medvetet kunde förstå och klä min erfarenhet. Jag valde det vatten som jag redan simmade i. Många Vänner är ambivalenta mot kristendomens läror. Jag tror i alla fall att vi behöver ta upp samtal om dem, utforska dem och vara redo att delta i nydanande teologi. Jag ger mig hän åt denna pågående process.

Peacebuilding – what is the role of Europe?

Come and find out at a joint conference:

QCEA's Associate Members' Conference held in conjunction with QUNO Geneva and QPSW **20 – 22 October 2006**

(Starts with supper on Friday and ends after lunch on Sunday)

Chant d'Oiseau (Birdsong) Conference Centre, Brussels, Belgium

Cost: •195 per person (including registration, meals and accommodation), excludes travel.

Contact: Joanna Sprackett, Quaker Council for European Affairs, Square Ambiorix 50, B-1000 Brussels, Belgium. Phone: +32 2 234 3060 E-mail: jsprackett@qcea.org

Symptom på Inre Frid

Från Europeiska sektionens nyhetsbrev Among Friends 2005

Håll skarp utkik efter symptom på inre frid. Många människors hjärtan har redan drabbats av inre frid och det är möjligt att folk överallt kan drabbas i näst intill epidemisk omfattning. Det skulle kunna utgöra ett allvarligt hot mot vad som hitintills har varit en ganska stabil situation i en konfliktfylld värld.

Några typiska tecken och symptom på inre frid:

- ♥ En benägenhet att tänka och handla spontant snarare än av rädsla grundad i gamla erfarenheter.
- ♥ En omisskännlig förmåga att njuta av varje ögonblick.
- ♥ Tappat intresse för att döma andra.
- ♥ Tappat intresse för att döma sig själv.
- ♥ Tappat intresse för att tolka andras agerande.
- ♥ Tappat intresse för konflikter.
- ♥ Tappat intresse för att oroa sig. (Detta är ett mycket allvarligt symptom.)

- ♥ Förkrossande ögonblick av uppskattning förekommer ofta.
- ♥ Belåtna känslor av att vara i samklang med andra och naturen.
- ♥ Attacker av gladlynthet och leenden förekommer.
- ♥ En ökande benägenhet att låta saker och ting hända snarare än att se till att de händer.
- ♥ En ökad mottaglighet för andras kärlek parad med en okontrollerbar drift att ge kärlek.

En varning:

Om du upplever några eller alla de ovan nämnda symptomen, var medveten om att ditt tillstånd av inre frid kan ha gått så långt att du inte längre kan botas. Om du utsätter dig för personer som visar några av dessa symptom, så gör du det helt på egen risk.

Översatt av Tofte Frykman